

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Střední škola obchodu,
služeb a podnikání
a Vyšší odborná škola

Kněžskodvorská 33/A, 370 04 České Budějovice

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jméno autora: Mgr. Ladislav Kažimír

Datum vytvoření: 18.03.2013

Číslo DUMu: VY_32_INOVACE_17_Ch_OB

Ročník: I.

Vzdělávací oblast: Přírodovědné vzdělávání

Vzdělávací obor: Chemie

Tematický okruh: Obecná chemie

Téma: Názvosloví - soli kyslíkatých kyselin

Metodický list/anotace:

Prezentace slouží k úvodu a procvičení tématu „názvosloví solí kyslíkatých kyselin“, popřípadě k zopakování. Cvičení mohou být využita k dílčímu zkoušení. Důraz kladen na křížové pravidlo, krácení a finální úprava vzorců.

Animace tvorby vzorců a názvů anorganických sloučenin slouží k názornějšímu pochopení mechanismu jejich tvorby.

Chemické názvosloví

SOLI KYSLÍKATÝCH Kyseliny

CVIČENÍ I

CVIČENÍ II

SOLI KYSLÍKATÝCH KYSELIN

Oxidační číslo

Koncovka **-á** z názvu kyseliny
nahrazena koncovkou **-an**

I	- nan
II	- natan
III	- itan
IV	- ičitan
V	- ečnan, - ičnan
VI	- an (!!! ne – ovan !!!)
VII	- istan
VIII	- ičelan

Součet oxidačních čísel všech atomů v molekule je roven **nule !!!**

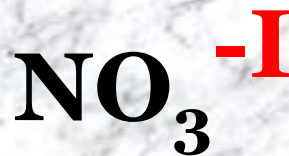
Soli kyslíkatých kyselin

anion soli = podstatné jméno odvozené od příslušné kyseliny (kyseliny siřičitá = sůl siřičitan)

oxidační čís. VI má koncovku **-an !!** ne **-ovan !!**

u prvků končících na „-n“ - mangan
je pro I - mangann**an**, pro VI - mangan**an**

oxidační číslo aniontu (zbytku kyseliny) se určí podle počtu **H** v kyselině

Soli kyslíkatých kyselin

- je-li index u skupiny prvků nebo zbytku kyseliny **větší než 1** píše se za ()

- jsou-li obě oxidační čísla sudá dělíme **2**

název

anionan

Název

podstatné jméno

+

přídavné jméno

název prvku

+

**koncovka kladného
oxidačního čísla**

Soli kyslíkatých kyselin

VYTVÁŘENÍ vzorce z názvu

síran hlinitý

1. pořadí – prvek + anion kyseliny
2. koncovka přídatného jména
3. oxidační číslo prvku
4. oxidační číslo centrálního atomu a kyslíku(-II)
5. oxidační číslo aniontu
6. křížové pravidlo

Soli kyslíkatých kyselin

VYTVÁŘENÍ vzorce z názvu

uhličitan sodný

The chemical formula $\text{Cu}_2(\text{SO}_3)_1$ is shown with oxidation states and electron flow arrows. The copper atoms (Cu) are in the +1 oxidation state (I), the sulfur atom (S) is in the +4 oxidation state (IV), and the oxygen atoms (O) are in the -2 oxidation state (-II). Blue dashed arrows indicate the movement of electron pairs from the oxygen atoms to the sulfur atom, and from the sulfur atom to the copper atoms.

1. křížové pravidlo

3. a) oxidační číslo aniontu určí počet H = název kyseliny

4. název kyseliny + koncovka an

5. oxidační číslo kationtu určí koncovku

Soli kyslíkatých kyselin

VYTVÁŘENÍ názvu ze vzorce

dusičnan měďnatý

SOLI KYSLÍKATÝCH KYSELIN – tabulka

Oxidační číslo	koncovka	Obecný vzorec	příklad
I	-nan	$M^I(AO)^{-I}$	K^IClO^{-I}
II	-natan	$M^I_2(AO_2)^{-II}$	$Na^I_2NO_2^{-II}$
III	-itan	$M^I(AO_2)^{-I}_3$	$K^IClO_2^{-I}$
IV	-ičitan	$M^I_2(AO_3)^{-II}$	$Na^I_2CO_3^{-II}$
V	-ečnan -ičnan	$M^I(AO_3)^{-I}$	$K^IClO_3^{-I}$ $Na^I_3NO_3^{-I}$
VI	-an	$M^I_2(AO_4)^{-II}$	$K^I_2SO_4^{-II}$
VII	-istan	$M^I(AO_4)^{-I}$	$Na^IClO_4^{-I}$
VIII	-ičelan	$M^I_2(AO_5)^{-II}$	

SOLI KYSLÍKATÝCH KYSELIN – tabulka

Oxidační číslo	koncovka	Obecný vzorec	příklad
I	-nan	$M^{II}(AO)^{-I}$	$Ca^{II}(ClO)_2^{-I}$
II	-natan	$M^{II}(AO_2)^{-II}$	$Ba^{II}NO_2^{-II}$
III	-itan	$M^{II}(AO_2)^{-I}_3$	$Zn^{II}(ClO_2)_2^{-I}$
IV	-ičitan	$M^{II}(AO_3)^{-II}$	$Ca^{II}CO_3^{-II}$
V	-ečnan	$M^{II}(AO_3)^{-I}$	$Ba^{II}(ClO_3)_2^{-I}$
	-ičnan		$Ca^{II}(NO_3)_2^{-I}$
VI	-an	$M^{II}(AO_4)^{-II}$	$Zn^{II}_2SO_4^{-II}$
VII	-istan	$M^{II}(AO_4)^{-I}$	$Ba^{II}(ClO_4)_2^{-I}$
VIII	-ičelan	$M^{II}(AO_5)^{-II}$	

SOLI KYSLÍKATÝCH KYSELIN I
tvorba vzorce z názvu - procvičování

dusičnan bismutitý

chlorečnan barnatý

chloristan měďnatý

síran železitý

manganan draselný

jodičnan draselný

bromičnan sodný

chlorečnan sodný

SOLI KYSLÍKATÝCH KYSELIN I
tvorba vzorce z názvu - procvičování

wolframan sodný	$\text{Na}_2 \text{WO}_4$
chroman olovnatý	Pb CrO_4
dusičnan kademnatý	$\text{Cd (NO}_3)_2$
dusičnan draselný	K NO_3
dusičnan měďnatý	$\text{Cu (NO}_3)_2$
fosforečnan sodný	$\text{Na}_3 \text{PO}_4$
uhličitan thallný	$\text{Tl}_2 \text{CO}_3$
síran cínatý	Sn SO_4

SOLI KYSLÍKATÝCH KYSELIN I
tvorba názvu ze vzorce - procvičování

síran olovičitý

síran olovnatý

dusičnan thoričitý

síran gallitý

síran draselno-hlinitý

síran rtuťnatý

síran strontnatý

uhličitan barnatý

SOLI KYSLÍKATÝCH KYSELIN I
tvorba názvu ze vzorce - procvičování

křemičitan vápenatý

síran lanthanitý

dusičnan sodný

síran ceričitý

dusitan sodný

dusičnan amonný

síran chromitý

chloristan draselný

SOLI KYSLÍKATÝCH KYSELIN II
tvorba vzorce z názvu - procvičování

siřičitan sodný

uhličitan lithný

dusičnan barnatý

síran zinečnatý

titaničitan draselný

chlornan sodný

síran thoričitý

dusičnan rtuťnatý

SOLI KYSLÍKATÝCH KYSELIN II
tvorba vzorce z názvu - procvičování

chloritan sodný

síran hlinitý

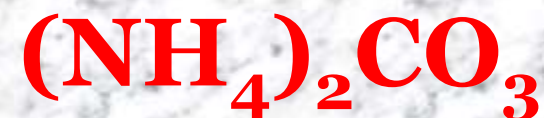
síran bismutitý

dusičnan železitý

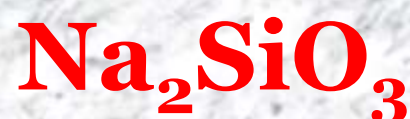
uhličitan amonný

arzenitan měďnatý

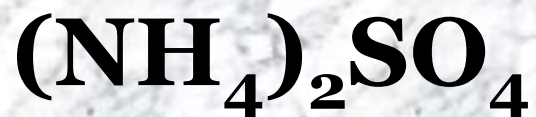
křemičitan sodný

chlornan vápenatý

SOLI KYSLÍKATÝCH KYSELIN II
tvorba názvu ze vzorce - procvičování

síran amonný

chloristan hořečnatý

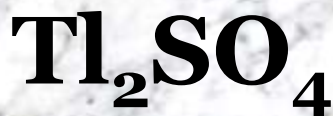
bromičnan draselný

chloritan barnatý

síran yttritý

síran thallný

uhličitan vápenatý

síran ceritý

SOLI KYSLÍKATÝCH KYSELIN II
tvorba názvu ze vzorce - procvičování

fosforečnan vápenatý

fosforečnan draselný

síran draselno - železitý

manganistan draselný

chloristan hořečnatý

síran amonno - železnatý

síran amonno železitý

vanadičnan sodný

Literatura

- Dušek B.; Flemr V. Chemie pro gymnázia I. (Obecná a anorganická), SPN 2007, ISBN:80-7235-369-1
- Vacík J. a kolektiv Přehled středoškolské chemie, SPN 1995, ISBN: 80-85937-08-5
- Kotlík B., Růžičková K. Chemie I. v kostce pro střední školy, Fragment 2002, ISBN: 80-7200-337-2
- Blažek, J., Melichar, M. Přehled chemického názvosloví. Praha: SPN, 1986